

- Umeå bygger kulturskola?

sid 5

- Skolministern varm i kläderna

sid 8

Kultur SMÖCKAN

Nr 4 september 1999

- Bygger ovanliga instrument

sid 12

- Alias Lars Johansson

sid 23

Utgiven av Sveriges Musik- & Kulturskoleråd - SMoK

"Klokast är den som inte vet vad han vet"

(Jostein Gardner)

En tillbakablick i musikskolehistorien förde mig in på tankar kring kompetensutveckling, studiedag eller fortbildning. Kärt barn har många namn som bekant.

I skriften "Den kommunala musikskolan", utgiven 1976, står det att fortbildning bör utgå från personalens egna uttalade behov och önskemål. "Musiklärarnas fortbildningsbehov gäller närmast det egna pedagogiska området." Endast "viss kunskap om kommun, skolväsende och kulturliv är nödvändiga."

Ätta år senare ger kommunförbundet ut en ny skrift, "Den kommunala Musikskolan - en resurs i samhället". Där uttalas nya krav som fordrar en fortbildningsverksamhet av ett helt annat slag än den som hade till syfte att höja den enskilde lärarens kompetens. "Fortbildningen måste ses som ett led i arbetet med att utveckla musikskolan som helhet". 1994 skriver Peter Emsheimer i boken Lärares lärande att fortbildningen bör tjäna syftet att elevernas utbildning förbättras. "Fortbildningsmålet för lärarna måste vara kopplat till målet för eleverna."

En med tidsandan förändrad fokusering alltså.

Det är ingen djärv gissning att påstå att påfyllnad av ny kompetens i framtiden kommer att få en allt större betydelse. Det alltmer snabba tempot i allt skeende omkring oss, den ökande internationaliseringen, konkurrenssamhällets utveckling o.s.v. kommer att kräva ett allt mer medvetet handlande kring relationer i skolan.

Kenneth Olausson, IMUS, visionerar kring framtidens lärarutbildning som ska ge rätt till ett antal fria vidareutbildningskurser efter avslutad grundutbildning, ett nog så klok önskan i ett livslångt lärande. Skolforskaren Per Dahlin klämmer i med "Det finns tillräckligt med data från de industrialiserade länderna för att man ska kunna slå fast att kompetensutveckling i arbetslivet är en av de viktigaste strategierna för förändring och vidareutveckling av våra företag." Uppgiften för skolan är inte bara att bemästra ny teknologi utan att skapa möjligheter så att vi kan påverka utvecklingen av arbetsplatserna för att mänsklig kreativitet och skaparglädje ska få goda tillväxtvillkor." (Utbildning för ett nytt århundrade).

Reflektionen och medvetenhet kring sin egen, ledningens och arbetslagets kompetens kommer sannolikt att bli avgörande för en skolas framgång i en modern lärande organisation.

Och i grunden handlar det om några enkla frågor man kan ställa sig för att komma vidare vid analysen av sitt behov av kompetensutveckling.

Vilket uppdrag har jag? Vilka problem upplever jag i det? Vilken kompetens behöver jag utveckla för att bättre kunna utföra mitt uppdrag?

Kanske något för nästa studiedag?

"Är man kompetent vet man sina luckor och söker fortbildning. Är man inkompetent vet man inte sina luckor och söker därför inte mer kompetens", Torsten Madsén.

STEFAN ANDERSSON

Kultur SMOCKAN

KULTURSMOCKAN

CEWE-FÖRLAGET
893 80 BJÄSTA
TEL: 0660-26 61 00
FAX: 0660-22 05 17

ANSVARIG UTGIVARE

Stefan Andersson
0660-825 22
stefan.ason@telia.com

REDAKTÖR

Ulf Eklund
0660-105 17
ulf.eklund@oea.se

ANNONSANSVARIG

Jan Dyllicki
0660-26 61 05
jan.dyllicki@cewe.se

REPRO

PRODUKTION

TRYCK

CEWE-Förlaget

MEDVERKANDE

I DETTA NUMMER

Per Sjöberg

Nils-Gunnar Nilsson

Carin Avertoft

Fredrik Norén

Daniel Hellström

Jonas Andersson

Runar Patriksson

OMSLAGSFOTO:

Patrick Degerman

SMoK

Kultursmockan utges av samrådsorganet för
Sveriges musik- och kulturskolor, SMoK

Kultursmockan nästa nummer: v.42.
Manusstopp för annonser: 15 oktober.

Tipsa Smockan!

Tel: 0660-105 17
070-643 93 31
Ulf Eklund

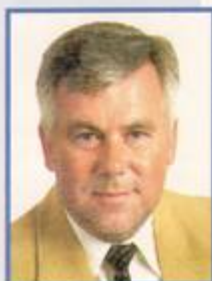
INNEHÅLL

i detta nummer

Kort från SMoK.....	3	Chockad kulturskolechef.....	10	Utredning bekräftad.....	21
Ny chef i Umeå.....	4	Ett slag för kulturen.....	12	Åsikten/Kulturnytt.....	22
I ny förpackning.....	6	Hörby hittat nya spår.....	13	Porträttet: Joe Labero.....	23
Pianospelande minister.....	8	På kurs mot ny plan.....	17		
Segt avtal irriterar.....	9	Där älv möter hav.....	19		

Tillsammans är vi starka!

– Av Per Sjöberg, Ordförande SMoK –

Då är vi alla på gång igen! Förhoppningsvis så har sommaren varit så där alldeles speciellt skön och härlig som vi drömmer om hela vintern.

Tillsammans är vi starka – har jag skrivit som en övergripande rubrik till denna lilla hälsning. För mig beskriver den orden precis vad SMoK står för, nämligen att göra en mycket lokal och speciell verksamhet synlig.

För vad kan den enskilda skolan eller kommunen göra för att få medialt genomslag på riksplan, eller för att beskriva för beslutsfattare på regional- och nationell nivå vad viktig musik och kulturskolan är, eller för att förmedla en samlad bild av vår verksamhet i hela landet?

Svaret är enkelt – nästan ingenting.

Det är tillsammans vi är starka och får möjligheten att verkligen påverka och synas.

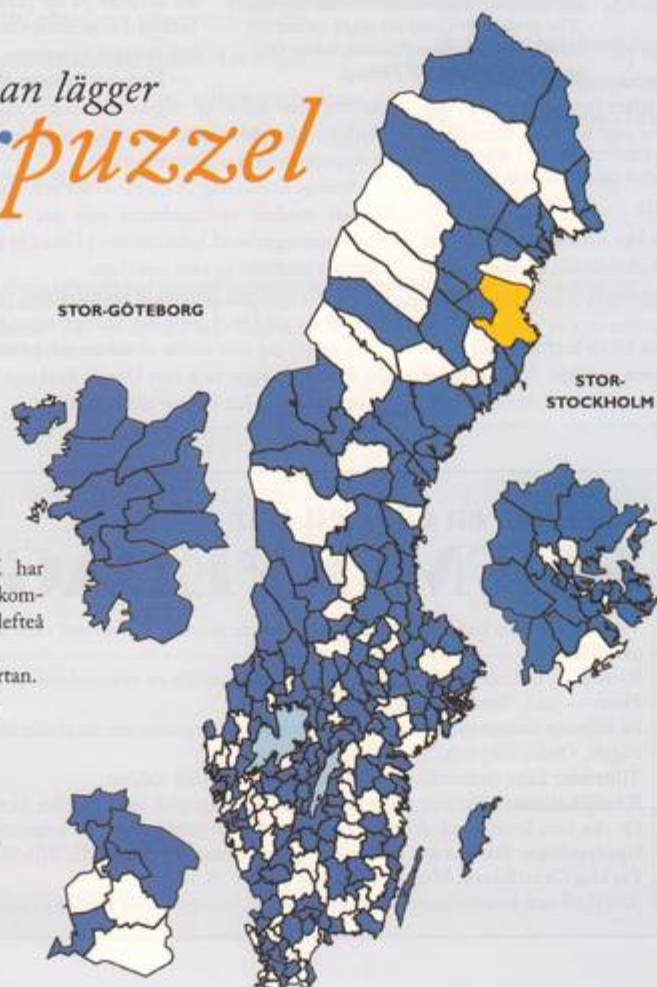
Frågorna som vi ska arbeta med i denna sista självande stund av 1900-talet är många och intressanta. Fortsätter kommunerna att satsa på musik- och kulturskolan? På vilket sätt samarbetar länsorganisationerna med musik- och kulturskolan, hur kan det samarbetet utvecklas?

Internationellt samarbete med bland annat ungdomsmusikfestival i Trondheim. Lobbyverksamhet i en vid och positiv mening med syfte att sprida kunskap och entusiasm kring vår verksamhet. Rikskonferensen, kanslistkurs, m.m., m.m.. Som ni alla ser så är SMoK på spåret igen efter ledigheten.

Som sagt; tillsammans är vi starka! Du tillhör väl gänget?

Smockan lägger kulturpuzzel

■ medlemmar i SMoK
■ Senast anslutna medlemmar!

Antalet medlemmar i SMoK har ökat till att idag omfatta 192 kommuner. Nya kommuner är Skellefteå och Nykvarn.

Gå med och lägg din bit till kartan.
–För ett starkare kultursverige!

Stina Algesten död

Stina Algesten, rektor vid Arvika kommunala Musikskola och ledamot i SMoK-styrelsen, är död.

Livet upplever vi många gånger som orättvist och mycket svärbegripligt. För mig är det precis så jag känner när jag nu börjat förstå att budskapet jag fick den 27 augusti är sant. Det är ingen elak dröm utan en beklaglig verklighet.

Stina, som var rektor vid musikskolan i Arvika och ledamot i SMoK-styrelsen, var en på många sätt speciell människa. Jag har sällan mött någon som varit så fylld av mänsklig värme, alltid beredd att lyssna, stödja och lyfta sin omgivning.

Stina hade nyss gått igenom en tuff tid orsakad av ett alltför hårt arbetstempo, men nu när jag pratade med henne någon dag före hennes död var det en mycket inspirerad och entusiastisk Stina jag pratade med. Nu var det jobbiga över, nu var det dags att med glädje ägna sig åt musikskolan och åt SMoK.

Tyvärr blev det inte som Stina tänkt sig. En åder i hjärnan brast och livet var slut.

Jag kommer självfallet alltid att minnas Dig Stina som en kraftkälla, en mycket god vän och kollega. Jag lärde mig mycket av de samtal vi hade då vi pratade om att värdesätta de viktiga sakerna i livet och att försöka undvika alla "mästen". Den insikten kommer att växa hos mig och säkerligen också hos alla andra Du mött och haft fina samtal med. Du var nämligen sådan att dom fina samtalen var ett naturligt sätt för Dig att mötas.

Förmodligen har Du redan tagit Din rättmätiga plats uppe bland molnen och tittar nu ner på oss och undrar hur arbetet och livet kommer att kunna gå vidare. Jag kan då inte säga annat till Dig än att vi ska göra så gott vi kan. Vi kommer att sakna Dig oerhört mycket men samtidigt kommer vi med glädje och tacksamhet minnas allt kul och fint vi fått uppleva tillsammans.

Tack Stina!

SMoK-styrelsen och alla kollegor genom Per Sjöberg, ordf.

Torbjörn Neiman, Musikskolan i Umeå:

Vardagen

ska vara det märkvärdiga

-Av Ulf Eklund-

Han är utbildad i sång och ensemble med musikteater som specialitet, har universitetsexamen i musikvetenskap, pedagogik och teatervetenskap och har lagt sin hand vid stora sceniska uppsättningar som "The Sound of Music" och "Miss Saigon".

Men en, enligt egen utsago, längtan till kontorsstolen gjorde att han lättade från Stockholm och blev rektor för musikskolan i Umeå.

Nu vill han bygga kulturskola.

Torbjörn Neiman är stockholmaren som är uppvuxen i Karlstad med släktband till Norge och som möjligen representerar en trend. Att ledare till den kommunala musik- och kulturskolan plötsligt rekryteras från andra håll än skolan.

– Det är möjligt att det blir mer vanligt och det är nog inte någon dum idé. Jag har klivit in i det här arbetet med öppna ögon och både lärt mig mycket och förhoppningsvis tillfört en del, säger Torbjörn.

Pratar du med hans personal har det hänt mycket sedan han tillträdde sin tjänst i januari.

– Det var roligt att höra. Jag har nog fått fart på beslutsfattandet åtminstone i de små frågorna. Dessutom medverkar till en ny budgethantering, vilket inneburit att vi i dag har en medveten ekonomisk styrning. Därmed inte sagt att mina företrädare misskötte något.

PURFÄRSK UTREDNING

Hösten vid Umeå Musikskola ser ut att bli minst lika händelserik. Torbjörn Neiman kan skryta med en purfärsk utredning "Kulturskolan i Umeå – Hur och varför?" som han nyligen presenterat för skolstyrelsen och övriga beslutsfattare i Umeå kommun.

En av slutsatserna i utredningen är att skolan kan bli en kraftkälla för björkarnas stad och troligen även för ett åtskilligt större område. När Torbjörn Neiman ska förklara vad han menar pratar han om tre ledord; mötet, berättelsen och vardagen.

"Det är dags för Umeå att skapa en kulturskola", säger Torbjörn Neiman, rektor för musikskolan. Foto: Ulf Eklund.

– Kulturskolan ska vara en mötesplats, ett fysiskt hus där människor möter nytt, tumlas om och inspireras. Cafét blir hjärtpunkten i verksamheten där vardagliga kreativa möten mellan elever, lärare och föräldrar sker.

Får Torbjörn med personal som de vill blir den nya Kulturskolan ett lärocentrum för pedagogisk utveckling nära kopplad till för-, grund- och gymnasieskolan och knuten till forskningen vid Umeå Universitet. En resurs som fungerar som initiativtagare, inspiratör och spjutspets inom pedagogiskt utvecklingsarbete där betydelsen av estetiska ämnen tillvaratas.

LÄMPLIGA UTTRYCKSMEDEL

Enligt Torbjörn är det också oerhört viktigt med berättelsen.

– Det finns exempelvis många skönsjungande som mest lyssnar på sin egen röst, men glömmer att berätta. Att bli hörd och sedd och att i andras ögon existera handlar mycket om att kunna berätta något som känns väsentligt och att kunna berätta det med lämpliga uttrycksmedel.

Därför ska Kulturskolan i Umeå även bli ett centrum för berättandet och berättelsen i ordets vidaste och rikaste mening.

– Det ska angå både berättare och åhörare och det ska berättas på ett personligt och ärligt sätt, fortsätter Torbjörn som även vill att skolan ska fungera som ett litet mirakel i vardagen.

– Kommer kungen eller EU-kommisionen på besök ska det inte rullas ut någon röd matta eller offras tid till förberedelser. Vardagen ska vara det märkvärdiga och det är ur en inspirerande vardagsverksamhet som kreativiteten växer.

I Sverige finns i dag 76 kulturskolor och Torbjörn Neiman har besökt några för att studera verksamheten och dra nytta av styrkor och svagheter. Förhoppningen med kulturskolan i Umeå är att övriga konstformer ska nå ut i samma omfattning som musiken.

Går allt som han hoppas är kulturskolan verklighet om ett par år. Innebär det att Umeå snart har Sveriges bästa kulturskola?

– Det vill jag inte sticka ut hakan och påstå i det här läget, men visst finns det förutsättningar tack vare Umeås livaktiga kulturklimat och att personalen på musikskolan har en lust till förnyelse.

**Umeå Musikskola/
Skolan i Umeå**

Umeå Musikskola befinner sig för närvarande i en intensiv utvecklingsfas.

Vi satsar och siktar in i 2000-talet både vad gäller bredd, djup och kvalitet. Det finns också framskridna planer på att utveckla en Kulturskola i kommunen. Välkommen alltså att söka dig till en stark musikskola i en kulturellt och på många andra sätt mycket trevlig och livaktig kommun.

Vi söker en eller ett par

RYTMIKPEDAGOGER

Vi söker dig som kan kombinera bland följande ämnen / instrument samt även med klasslärarskap i grundskolan:

Rytmik — Dalcrozeutbildad med uppdrag att utveckla en rytmikdivision

Piano — jazz, "bruks" och s k pianostudio.

På följande instrument finns också undervisningsutrymme om du skulle ha "kunskaper i bagaget":

Fagott, Oboe, Slagverk.

Tillträde: Efter överenskommelse, gärna så snart som möjligt.

Kvalifikation: Du som söker ska ha musikpedagogisk examen eller likvärdig kompetens.

Du ska vara kreativ och driftig, ha god samarbetsförmåga samt ett brinnande intresse för pedagogik.

Upplysningar lämnas av: Rektor Torbjörn Neiman 090-16 28 83, 070-583 75 16

Facklig företrädare: Margita Strandell 090-12 38 54

Ansökan och handlingar: Umeå Musikskola, Vasagatan 16, 903 29 Umeå tillhanda senast 1999-09-30.

Nya tjocka Smockan

Håll med om att tidningen nu känns både tyngre och lyxigare.

Det har sin naturliga förklaring. CEWE-Förlaget har nämligen valt att trycka

Kultursmockan på ett tjockare papper.

– Kultursmockan är en produkt vi tror på. Därför är pappersbytet ett av stegen i tidningens utveckling, säger förlagschefen Göran Arnmark.

Upplagan stiger för varje dag som går och för att bibehålla den positiva trenden spannar CEWE-Förlaget bågen ytterligare ett snäpp. Det har inneburit att Kultursmockan från och med detta nummer trycks på ett papper av högsta kvalitet – 90 gram G-print matt – som används vid ett flertal av förlagets tidningsproduktioner.

– I övrigt kommer Smockan att utformas på samma sätt som tidigare så att läsarna känner igen sig, fortsätter Göran Arnmark.

Du kan också läsa Kultursmockan på CEWE-Förlagets hemsida. Inte hela tidningen, men några intressanta artiklar – aptitretare innan du väljer att prenumerera och får sex nummer hem i brevlådan varje år plus den unika guiden över de kommunala musik- och kulturskolorna i Skandinavien.

På hemsidan kan du dessutom ta del av förlagets övriga produkter och tjänster; besöka bokshopen, delta i tävlingen eller bara trycka till om CEWE-Förlaget.

Och det bästa av allt: Du kan smidigt teckna en årsprenumeration på Smockan för endast 160 kronor.

Använd musen, uppge namn, adress och telefonnummer.

Några klick bara!

www.cewe.se

*"Pappersbytet är ett steg i utvecklingen av tidningen. Vi tror på Kultursmockan", säger CEWE-Förlagets verkställande direktör Göran Arnmark.
Foto: Ulf Eklund.*

AB CARL GEHRMANS och SVERIGES KÖRFÖRBUNDS FÖRLAG OCH NOTHANDEL AB
bildar fr.o.m. den 1 juli 1999 ett gemensamt bolag –

SK-GEHRMANS MUSIKFÖRLAG AB

Det nya bolaget kommer att ha en bred verksamhet på förlagssidan – med musikpedagogiskt material, körmusik och instrumentalmusik. På nothandelssidan kommer verksamheten att i första hand inriktas på körmusiken.

SK-GEHRMANS
MUSIKFÖRLAG

GEHRMANS, ägd av Inge och Einar Rosenborgs Stiftelse för svensk musik, har i mer än 100 år givit ut instrumentalmusik, orkester-, kyrko- och körmusik och musikpedagogiska utgåvor.

Orkesteravdelningen inom **GEHRMANS** fortsätter som tidigare och ingår inte i det nya bolaget!

SVERIGES KÖRFÖRBUND har som ett av sina syften haft att förse körlivet med ändamålsenlig musik och har därför bedrivit förlagsverksamhet i mer än 50 år. Förbundets nothandel har varit Nordens största vad gäller körmusik – med distribution och återförsäljning över hela världen av samtliga förlagskörtor.

KÖRFÖRBUNDET, som 1997 gick samman med Svenska Sångarförbundet, heter sedan 1 juli **RIKSFÖRBUNDET SVENSK KÖRSÅNG**.

SK-Gehrmans Musikförlag AB
Box 6005, S-102 31 STOCKHOLM

Kontor: Hålsingegatan 1, växel: 08-610 06 00 fax: 08-610 06 25
Butik: Hålsingegatan 5, order: 08-610 06 10 fax: 08-610 06 26

info@sk-gehrmans.se
order@sk-gehrmans.se
hemsida: www.sk-gehrmans.se

Foto: FILT-PICA

Go'dag, fru skolminister

-Av Ulf Eklund-

Hon tog över efter Ylva Johansson förra hösten.

Sedan dess har det varit fullt upp för Ingegerd Wärnersson, 52, som har få luckor i sin almanacka.

Men den tidigare rektorn från Båstad trivs i sin roll som skolminister:

– Det har tagit mig ett år att bli varm i kläderna, men jag lär mig ständigt något nytt.

Kultursmockan får en pratstund med Ingegerd Wärnersson mitt emellan förhandlingar och överläggningar. I hennes redan fullspäckade dagsschema kilar vi in oss en halvtimme för att prata musik- och kulturskolor med landets skolminister.

Hon verkar trivas med avbrottet och anstränger sig för att på ett sakligt och engagerat sätt besvara våra frågor. Kultursmockan har uppenbarligen fått fotfäste i regeringskansliet och vi inser snabbt att Ingegerd är väl insatt i musik- och kulturskolornas verklighet och vardag.

– Under min tid som rektor för en grundskola i Båstad insåg jag tidigt vilket intresse det fanns för musik. Därför arbetade vi mycket nära den kommunala musikskolan och jag fick god inblick och en förståelse för vilken betydelse den hade.

Hon har aldrig vågat gå så långt som att föreslå en lagstiftning beträffande musik- och kulturskolor, men hyllar de kommuner som lyckas bedriva verksamhet utan avgifter.

– Det är fantastiskt och de förtjänar all beundran samtidigt som jag har förståelse för att många kommuner tvingas ta ut en ganska rejäl avgift. Men det får inte vara så att avgiften utesluter någon från att vara med. Det här är en kommunal angelägenhet, men som skolminister är det viktigt att jag tydligt visar hur jag ser på den här frågan.

OFTA I DISKUSSION MED ULVSKOG Och diskussioner kring musik- och kulturskolan med kulturminister Marita Ulvskog är ganska vanligt förekommande i Ingegerd Wärnerssons vardag.

– Senast i dag har jag pratat med Marita för vi har ju ett antal områden där vi båda är delaktiga.

Mot den bakgrunden; tycker du att en organisation som SMoK behövs?

– Ja, definitivt. SMoK bildades dessutom när den som bäst behövdes, när många kommuner hade ekonomiska besvär och i

ett sådant läge är det alltid en stor risk att kulturen får stryka på foten. En intresseorganisation där man tillsammans kan förstärka för sina intressen innebär ett oerhört bra arbete.

I sin uppgift som skolminister lutar Ingegerd Wärnersson sig ofta mot sin bakgrund som skolledare. Det är som rektor i Båstad hon har sina erfarenheter och kring frågan om musik- och kulturskolans eventuella integrering i grundskolan har hon en ganska tydlig åsikt.

För att behålla musik- och kulturskolans identitet anser hon det viktigt att viss verksamhet bedrivs utanför grundskolan. Ingegerd vill inte nämna ordet integrering, men pratar varmt om ett nära samarbete.

– Det tror jag oerhört mycket på. Den kompetens som finns i musik- och kulturskolorna berikar grundskolan och att arbeta tillsammans i ett flertal projekt, som jag själv har positiva erfarenheter av, är ett utmärkt sätt att samarbeta.

Enligt skolministern är det också ett sätt att visa respekt för varandras yrkeskompetenser och att traditionella, teoretiska ämnen som matematik och svenska mycket väl kan förenas med de estetiska är hon övertygad om.

– Då kommer det största stödet till grundskolan utifrån. Att arbeta tillsammans med människor med andra kompetenser tror jag mycket på.

UNDERHÅLLER FAMILJEN

Beträffande den personliga relationen till musik kan Ingegerd Wärnersson skryta med en pianoutbildning vid Framnäs Folkhögskola. Men enligt egen utsaga saknade hon den rätta talangen för att satsa vidare.

– De anser nog att jag passar bättre som minister än att sitta vid ett piano. Mitt arbete innebär att tiden krymper, men under längre helger underhåller jag fortfarande familjen.

Du är tjänstledig rektor i Båstad. Längtar du tillbaka?

– Jag skulle inte tveka att kliva tillbaka och göra jobbet för jag tycker det var oerhört roligt. Men samtidigt har jag nu ett arbete som jag anser vara mycket stimulerande.

BÄGGE HJÄRNHALVORNA

Ingegerd Wärnersson gläds över lärarutbildningskommitténs förslag där man tydligt och starkt understryker värdet av kultur. När hon deltar i konferenser i ämnet lärande pratar hon ofta om vikten av att använda båda hjärnhalvorna.

– Skolan kan bli mycket bättre i det avseendet och återigen; använda den kompetens som inte den traditionella läraren har. Jag kommer även i fortsättningen vara tydlig på kulturens betydelse.

Men enligt Ingegerd finns det ibland en rädsla att politiker inte vet vad de talar om. Den uppfattningen försöker hon ta död på.

– Jag vet att landets musik- och kulturskolor får kämpa oerhört hårt för att få medel till sina verksamheter. Trots det får ingen ge upp och det gäller att knyta bra politiska kontakter och ta initiativ till samarbetsprojekt med grundskolan, säger Ingegerd. Jag har mött många lärare som varit negativa till kulturprojekt, men aldrig efteråt.

En personlig upplevelse som Ingegerd Wärnersson gärna delar med sig av är invasionen av Stockholm under pingsthelgen förra året.

– Det var en av de mest fantastiska händelser jag varit med om och den största manifestation man kan göra för den kommunala musikskolan.

Då hade hon släktingar på besök när landets musikskolor invaderade huvudstaden och varje gathörn fylldes av musicerande elever.

– Jag sa till släktingarna att detta hade jag ordnat bara för deras skull... (skratt)

"Jag har förståelse för att många tvingas ta ut en rejäl avgift"

HETA FRÅGAN

Dyrare avtal

Nu har ett nytt notkopieringsavtal sett dagens ljus.

Det nya avtalet innebär att det blir dyrare att kopiera och att skolorna har möjlighet att välja mellan två typer av avtal.

"Ge konstnärerna den ersättning de förtjänar"

Nu är ett nytt notkopieringsavtal klart mellan Svenska Kommunförbundet och de tre organisationerna på musikområdet. Foto: Ulf Eklund.

Förhandlingarna mellan Svenska Kommunförbundet och de tre organisationerna på musikområdet; Svenska Musikförläggareföreningen (SMFF), Svenska Kompositörer av Populärmusik (SKAP) och Föreningen Svenska Tonsättare (FST) har lett fram till ett nytt avtal om fotokopiering i Kultur- och Musikskolor.

För något läsår sedan genomförde parterna gemensamt en stor statistisk undersökning för att få besked om hur mycket som kopieras i Kultur- och Musikskolor runt om i landet.

Undersökningen genomfördes med hjälp av SIFO. Resultatet av undersökningen var att det för varje elev tas i genomsnitt 9,6 kopior per läsår. Detta är ungefär tre gånger så mycket som parterna tidigare kalkylerat med i sina förhandlingar. Undersökningen visade också att 43 procent av kopiorna hade tagits för individuell undervisning och att 57 procent för ensembleundervisning.

Det är naturligtvis så att många kommuner inte har möjlighet att betala tre gånger så mycket för notkopieringen jämfört med förra året. Det finns också en strävan från rättighetshavarna till musiken att medverka till att skapa förutsättningar för skolorna att bedriva musikundervisning med god kvalitet samtidigt som organisa-

tionerna måste se till att upphovsmän och musikförlag får ekonomiska förutsättningar att fortsättningsvis skriva och ge ut musik.

I den balansakt som måste till för att på ett rimligt sätt försöka tillmötesgå de flestas synpunkter har parterna förhandlat fram ett bantat avtal som till ett relativt lågt pris erbjuder möjlighet till kopiering för ensembleundervisning. Dessutom ett avtal med i huvudsak samma innehåll som förra året, men till ett väsentligt högre pris.

Kostnaden per elev och läsår för det avtal som medger endast kopiering för ensembleundervisning är 18.50 kronor. Priset per elev och läsår som medger kopiering av såväl noter för ensembleundervisning som individuell undervisning är enligt det nya avtalet 31.00 kronor.

Avtalstexten har under läsåret behandlats mycket ingående tillsammans med representanter för musikskolledarna och SMOk och därför förändrats till viss del. Ändringarna är huvudsakligen av redaktionell art medan ändringar i sak inte gjorts i någon nämnvärd omfattning.

Parterna är ense om att fortsätta denna genomgång av avtalet och då också ta hänsyn till den strukturförändring som sker i allt fler delar av landet som innebär att grund- och gymnasieskolorna har ett nära och ibland integrerat samarbete med Kultur- och Musikskolorna.

Detta samarbete är på sina håll så nära att läraren kan ha svårt att veta om undervisningen bedrivs inom grundskolan eller musikskolan. I dessa båda skolor gäller ju olika avtal, vilket kan ställa till problem.

Konstnärer har till skillnad från exempelvis lärare inte månadslön utan ska istället få ersättning då deras verk nyttjas på olika sätt. Då det gäller konstnärer som komponerar musik eller skriver texter till musik gäller att de ska få ersättning varje gång som deras verk spelas och varje gång man gör en kopia i någon form av deras verk. Det är dessa ersättningar som motsvarar lön för konstnärerna.

Uteblir ersättningarna betyder det att en del av lönen tas ifrån konstnären.

Carl Lindencrona
Svenska Musikförläggareföreningen

"Chockerande stor avgiftshöjning"

I SMOk:s VU tar vi emot uppgifterna om ett nytt notkopieringsavtal med stor förvåning. Vi visste att förläggarsidan hade aviserat avgiftshöjningar, men en fördubbling av avgiften är ett chockbesked. Att upphovsmännen ska ha rimlig ersättning för sina verk är en självklarhet, men det finns en risk att penningpotten till upphovsmännen inte ökar om många kommuner drar sig ur ett notkopieringsavtal p.g.a. att de inte har råd. Att Kommunförbundet skrivit på detta avtal är obegripligt då man väl känner till det hårda ekonomiska klimatet många musik/kulturskolor lever och verkar i. På våra medlemmars vägnar är vi klart besviken.

Det som ligger till grund för avgiftshöjningen är ovan nämnda SIFO-undersökning. Vi menar att undersökningen har en stor brist då den också räknat in notkopiering av oskyddade verk. Det borde medföra att från antalet kopierade noter som anges till 1780.469 ex. för läsåret 1997-1998 borde dras en väsentlig del som inte omfattas av avtalet.

Vad vi i SMOk efterlyser är ett helt nykonstruerat avtal som är enkelt att förstå och leva efter, med några enkla regler som kan spikas upp bakom kopieringsmaskinen eller formuleras i ett litet häfte. Ett antalsbaserat alternativ tror vi vissa musik/kulturskolor också skulle välkomna, de som nu inte har råd att teckna något generellt notkopieringsavtal.

Verkställande utskottet

Sveriges Musik- och Kulturskoleråd

HETA FRÅGAN

Kultursmockan startar från och med nästa nummer en fråge- och debattsida rörande musikjuridik och rättigheter med mera. Du som vill lufta dina synpunkter eller få svar på kluriga frågor i detta ämne kan maila till: ulf.eklund@oea.se
Tveka inte. Skriv och fråga eller berätta vad du tycker.

Kulturskolan i Södertälje – en förebild i gungning...?

– Av Ulf Eklund –

I våras fick kulturskolan i Södertälje ett hedersomnämmande av Svenska Musikrådet. Inför det nya läsåret laddade landets första kulturskola om för att bli "Årets Musik- och Kulturskola".

– Redan nu är vi värda förstapriset, sa rektorn Håkan Sandh nyligen. I dag har roliga toner i dur förbytts till oroliga i moll.

Företrädarna för kulturskolan i Södertälje var inga dåliga förlorare när Svenska Musikrådets juryordförande, tillika ordförande i riksdagens kulturutskott, Inger Davidsson prisade Eslöv i samband med SMoK-konferensen i Halmstad.

Kulturskolan i Eslöv var en värdig pristagare och tillsammans med Örebro fick Södertälje juryns hedersomnämmande. Rektorn Håkan Sandh, med kollegor, tackade för omnämmandet, knöt näven i fickan och spände bågen ytterligare i sin ambition att utveckla verksamheten och istället under detta läsår koras till årets Musik- och Kulturskola.

Södertälje tillhör förebilderna bland kulturskolorna både inom landet och i övriga Norden. Den finska musikskolans riksförbund, kulturskolorna i Trondheim och Bergen har varit på studiebesök och Håkan Sandh har även bjudits till Danmark för att berätta om kulturskolans förträfflighet.

– Vi har ambitioner att utveckla vår verksamhet ytterligare inom många områden och vill ta vara på det bästa ur den

svenska musikskeletraditionen och förena det med nya arbetssätt och andra konstformer. Vi kommer att förbättra oss på alla områden, sa Håkan Sandh och gladdes över att kulturskolan för första gången fick ökade resurser.

"För mig är det en fullständigt omöjlig ekvation"

Det var så sent som för en månad sedan. Nu är det andra tongångar:

I Södertäljes kommun finns plötsligt ett sparförslag på närmare 13 miljoner kronor. Åtgärder som i hög grad gäller kulturen och i det här sammanhanget även kulturskolan trots den tydliga formuleringen i kommunens skolplan:

"Södertälje har av tradition ett rikt kulturliv. Detta arv förvaltas av en väl fungerande kulturskola och de estetiska utbildningarna på grundskolan".

– Enligt uppgift skall nedskärningarna, som för Kulturskolans del handlar om cirka 16 procent av den totala budgeten, inte drabba verksamheten. Det sägs att det bara är administration som skall bort. För mig är det en fullständigt omöjlig ekvation, säger Håkan Sandh.

Bildningsförvaltningen, som Kulturskolan ligger under, har en ny chef som tillträdde den 1 juli i år och ny ordförande sedan 1 januari. De flesta nämndledamöter är också nya. Förvaltningen har problem med budgeten sedan flera år. Det handlar i huvudsak om gymnasier och särskolans budget. Främst det som kallas interkommunal ersättning, det vill säga vad som förvaltningen förväntar sig att elever som kommer till kommunens skolor skall ge i intäkter i förhållande till kostnaderna för de som söker till skolor i andra kommuner. Detta underskott skall nu enligt förslaget drabba Kulturskolan och andra kulturinstitutioner bland annat det kommunala museet och kommunens konsthall.

– Räknenissarna tar över i kommunen. De ser ett konto där det står "administration" och drar då slutsatsen att det är en onödig kostnad som inte har med verksamheten att göra. Att det, som i vårt fall, bland annat handlar om att arrangera ett par hundra professionella teater-, musik-, dans- och filmföreläsningar för alla förskolor och skolor i kommunen, är något som man blundar för, säger Håkan Sandh och fortsätter:

– Visst bör vi minimera administrationen men inte genom att slå undan benen på vår, under flera år, uppbyggda verksamhet.

Politikerna har lyssnat på företrädarna för kulturskolan i Södertälje. De kräver nu mer information och konsekvensbeskrivningar om vad som händer med verksamheten innan de beslutar om nedskärningarna.

– Förhoppningsvis är de tillräckligt kloka vid nästa nämndsammanträde så att de förhindrar en kraftig åderlätning av vår Kulturskola. Är inte allt det förtroende som verksamheten genom åren fått hos våra lokala politiker genom åren mer värt än så här? Är inte den verksamhet alla kompetenta lärare har bedrivit de senaste åren mer värt än så här? I så fall förstår jag inte vilken argumentation som krävs för att motivera vår verksamhet.

Men än har inte Håkan Sandh kastat in handduken. Någonstans tror han ändå att de lokala politikerna kommer att lyssna på kritiken och stödja verksamheten även i fortsättningen.

– Det måste jag tro, säger han.

Då var det glada miner – nu är det annorlunda. Förslaget att administrationen ska bort upprör i Södertälje. Foto: Ulrica Olofsson

KULTURSKOLAN SÖDERTÄLJE

Kommunalt anslag: 11.432.000 kr.

Övriga intäkter: 8.812.000 kr

Utbud: Musik, dans, drama/teater, bild.

Hemsida: www.kulturskolan.sodertalje.se

Dagar för inspiration

-Av Ulf Eklund-

Smaka på namnet:

Inspirationsdagar.

Visst låter det lockande och under den gångna sommaren har dessa dagar genomförts på flera håll i vårt avlånga land.

Inspirationsdagarna vänder sig främst till personal inom Sveriges musik- och kulturskolor och till den som vill arbeta med komposition och starta upp verksamhet på sin skola.

Årets inspirationsdagar, arrangerade av ett nätverk av organisationer – däribland SMoK, gav deltagarna möjlighet att träffa pedagoger som alla arbetar med varierande metoder. De delade med sig av sina erfarenheter genom praktiskt arbete i workshops där deltagarna använde såväl pennan, datorn som ett flertal instrument.

Under juni genomfördes inspirationsdagar i Borås och i augusti var verksamheten förlagd till Stockholm. Sophia Alexandersson, projektledare och fiollärare vid Örebro Kulturskola var workshopledare tillsammans med Bert Möller,

Halmstad och Hans Parment, Växjö. Sophia arbetar framförallt i projekt, samarbetar med tonsättare och har bland annat startat "Gör din egen opera". Hon använde ett tema, en dikt, en rytm eller några toner för att locka fram idéer.

– Allt kan användas för att ge idéer till ett musikstycke. Vi improviserade, använde instrument, rösten och kroppen, gjorde ljudlekar och rytmövningar, berättar Sophia.

Bert Möller inspirerade till hur man kan arbeta vidare med melodier skapade av elever i musikskolan och Hans Parment arrangerade med datorers hjälp kompositionslektioner i miniformat.

– Inspirationsdagarna har varit mycket uppskattade och många känner att de vill göra en uppföljning och specialisera sig inom det område de är intresserade av. Därför är det tänkt att vi ska fortsätta och planera för fördjupningar och längre kurser, säger Sophia Alexandersson.

Musiklyftet i Piteå

Musik för hjärta och hjärna

-Av Carin Avertoft -

Tre musikledare från Norrbottens län träffas och diskuterar fortbildningsfrågor. En idé föds och Musiklyftet tar form. I februari år 2000 samlas musiklejare från Sverige, Norge och Finland på Piteå havsbad för att få upplevelser och kunskaper som i sin tur skall ge musik för hjärta och hjärna.

– Större delen av fortbildningstillfällena för musiklejare sker i södra Sverige, säger Ulf Gustafsson, initiativtagare och rektor för kulturskolan i Pajala.

– Nu är det dags för oss i Norrland att visa att vi kan och att vi vill, fortsätter han.

1998 som arrangerades en tämligen begränsad

tredagars fortbildningskurs för musiklejare. Man hade vänt sig till enbart norra Sverige. Men efter genomförandet spreds uppgifterna om kursen varför man hörde av sig både från Norge och Finland och övriga Sverige.

– När vi märkte detta ökade intresse beslöt vi oss för att utöka inbjudningarna till den kommande biennalen i februari 2000, berättar Ulf Gustafsson.

Första gången var det 250 deltagare men nu räknar man med att få minst 400.

PÅ SAMMA STÄLLE

En programgrupp, bestående av musikledare från Pajala, Kiruna och Gällivare, svarar för innehållet. De har bokat Pite havsbad för alla föreläsningar samt kursinternat.

– Det är bra när vi kan samla alla deltagare på ett

ställe och slipper springa från lokal till lokal, säger Ulf Gustafsson.

Det blir underhållning med jazzmusik såväl dagtid som kvällstid. En årlig jazzfestival i Piteå har samordnats med biennalen varför det blir mycket jazzunderhållning så att säga på köpet.

MUSIKPEDAGOG FRÅN AUSTRALIEN

Den mest långväga föreläsaren blir Gary McPherson från Australien, en framstående musikpedagog. Bland andra föreläsare märks Krister Wiklund, prefekt vid musikhögskolan i Piteå som talar om konsterna i lärandet, Stewe Gårdare om kursplaner för grundskolan och Kennet Olsson, Active Institute i Stockholm, om framtidsfrågor.

INTERAKTIV UNDERVISNING

Ett inslag under biennalen är presentationen av det nya interaktiva undervisningssystemet IMUS där man via en CD-rom-skiva kan utöva gehörsträning och lära sig noter och harmonier.

SMoK kommer också att i samarbete med arrangörerna genomföra ett seminarium främst för politiker kring kultur som industri.

MUSIK I SKOLA –99

11-12 oktober 10.00-19.00. Plats och arrangör: ELMELID MUSIK, HÖÖR

Visning av nyheter och intressanta produkter från ledande musikleverantörer. Endast för musikskolefolk. Gratis lunch till föranmälda lärare/musikledare.

Beställ programblad:
0413-210 33
tomas@elmelidmusik.se

Vad händer mera?
Surfa in på vår hemsida:
www.elmelidmusik.se/muss99.html

Leverantör	Presenterar	Demonstratör
BRINKS MUSIK	Stråkinstrument och tillbehör Elfiol till rimligt pris	Stig Brink
CRAFTON	Tama trummor Meini Percussion mm	Anders Tönnäng
MUSKANTOR	USA tillverkat blås från UMI Fender gitarrer och förstärkare Sångförstärkare	Per Nordén
ROLAND	Marknadens bästa digitalpiano Keyboard och syntar E-Magic Musikprogram	Rolle Pettersson Pål Hammel
WARNER	Noter och videos	Kjetil Rindal
Blockflöjt center	Utställning för utprovning av: Blockflöjter från MOECK, Schneider, Aura Nybörjare till solomodeller	

Cay Nyqvist – mannen som bygger egna instrument

–Av Ulf Eklund–

På scenen finns pampiga instrument tillverkade av limträbalkar, sågklingor, tegelpannor och till och med luckor från tvättmaskiner. Med fantasins hjälp är ingenting omöjligt. Ätminstone inte för Cay Nyqvist.

De senaste åren har Västerbottensteaterns musiker och kompositör experimenterat med musikinstrument skapade av spelbara element som har sin bakgrund i de Västerbottenska naturtillgångarna. Resultaten har varit lyckade med stanningsfulla och spännande produktioner.

Under våren turnerade en stor föreställning runt om i kyrkor i Västerbotten och presenterade "Mannen som byggde kojor" efter ett nytt manus av den välkände författaren Henning Mankell. Tillsammans med Cay Nyqvists storslagna musik blev det teater som musikaliskt experiment i en mäsas för livet.

Cay är född i Värö i Finland och började sin bana i en ungdomsörkester och som musikerelev i Vasa. Men utbildningen i Sverige var för honom mer tilltalande och i början av 80-talet flyttade han över på andra sidan Bottenviken. Han utbildade sig på Musikhögskolan och på Framnäs

Folkhögskola i Piteå och har sedan dess arbetat som musiker, musiklärare och teatermusiker med slagverk som främsta instrument.

HART ENGAGERAD

När Kultursmockan träffar Cay arbetar han och kollegorna på Västerbottensteatern i Skellefteå för fullt med höstens flaggskepp "En uppstoppad hund", av Staffan Göthe. Men parallellt med den uppsättningen är Cay hårt engagerad i en TV-produktion av "Mannen som byggde kojor".

– En TV-produktion går inte att jämföra med ett uppträdande på scenen. Det innebär andra förutsättningar och man måste tänka på ett helt annat sätt, säger Cay och erkänner i samma andetag att han inte får mycket tid över för annat.

– Visst blir familjen lidande och det har jag lite dåligt samvete för. Men jag får för-

söka reparera den skadan när det här arbetet är avslutat. Jag har ju trots allt ett ganska fritt arbete där jag kan reglera min arbetstid.

"Mannen som byggde kojor" är planerad att visas i Sveriges Television någon gång mellan jul och nyår och TV-versionen innehåller samma aktörer som i scenframträdandet. Cay Nyqvists spelbara element förenat med tvärflojt, marimba och körsång skapar miljön till skådespelaren Gunnar Eklund som på ett fängslande sätt återger Mankells skräna om Liman John-Erik Augustus livsberättelse.

FANTASI FÖR ÖVERLEVAD

Vi lär känna historien bakom Liman Melander – mannen som ägnade sitt liv åt att bygga kojor. Kojor att gömma sig i, drömma i och fantisera i. Uppvuxen i en trång banvaktarstuga i det Västerbottenska inlandet blev fantasin hans redskap för överlevnad. Musiken ger honom inspiration till berättandet och till funderingar över de stora frågorna i livet.

För Kultursmockans utsände blir den stora frågan hur man kommer på att göra musikinstrument av spelbara element.

– Jag har så länge jag kan minnas skrivit musik som jag kallar små vackra melodier. Men det räcker inte till och kan jag exempelvis hitta en tonart i en tegelpanna så tillför det musiken något. Det blir en kompletterande klang som helt enkelt hjälper fram musiken, berättar Cay.

Han har till och med besökt sin fars sågverk hemma i Finland för att hitta sågklingor med rätt tonart.

– Jag minns att jag på ett tidigt stadium bad honom att inte slänga bort de gamla sågklingorna. Då visste jag inte vad de skulle användas till, men kanske fanns det i det undermedvetna.

Cay Nyqvist ansvarar för musik och form till "Mannen som byggde kojor" efter ett nytt manus av Henning Mankell. TV-produktionen av föreställningen visas i SVT kring millennieskiftet. Foto: Patrick Degerman.

KulturResursen

– ett unikt projekt – Av Ulf Eklund-

Det händer mycket i Hörby – speciellt i skolan.

Det senaste stavas till KulturResursen, ett samarbetsprojekt mellan Hörby Kulturskola och Arbetsförmedlingen.

Nu ska för- och grundskoleeleverna möta bildproffsen.

KulturResursen i Hörby är ett unikt projekt – enligt arbetsförmedlingen det enda i sitt slag med inriktning på bildkonst – som bland annat innebär att elever i Hörby kommuns för- och grundskola får möjlighet att möta professionella bildkonstnärer och tillsammans med dem skapa unika bildprojekt.

Projektet syftar till att vara kvalitetshöjande, nyskapande, tillväxtinriktat, kompetenshöjande samt öka förutsättningarna för en ökad sysselsättningsgrad i arbetslivet.

– Detta är ett unikt och spännande tillfälle att skapa intressanta projekt inom bild- och konstområdet på många skolor i Hörby, säger kulturskolechefen Torgny Hammarstrand och fortsätter:

– Projektet är ett enastående tillfälle att ge våra elever en möjlighet att stifta bekantskap med professionella utövare av en konstform som kan vara såväl utvecklande och stimulerande som tankeväckande och rogivande.

AVSLUTANDE UTSTÄLLNING

Projektdeltagarna; bildkonstnärerna Rut Bjarnadottir och Birgitta Hallström, båda med sina specialiteter inom bildkonsten, kommer i höst att vara anställda i Hörby Kulturskola och där ingå som en naturlig del i verksamheten. De arbetar direkt med elever och lärare på för- och grundskolor och skapar för varje skola unika bildprojekt som, om planerna går i lås, avslutas med vernissager, utställningar, gärdsfester och installationer.

– Det vi redan i dag vet är att några verk kommer att visas på Hörby Museum under våren. Den utställning-

en kommer att kombineras med dikter av den kände författarprofilen Niklas Törnlund, berättar Torgny Hammarstrand.

Bildprojektet KulturResursen kommer att innebära att elever och lärare får lära sig hur en bildkonstnär arbetar. Det rör sig om hela processen i skapandet tack vare att konstnärerna är ute hela fyra veckor på varje område.

BÅDE LÄRARE OCH ELEVER

– Det här gäller alltså både lärare och elever på de berörda skolorna. Det intressanta är att de får inblick i hur yrkesarbetande konstnärer tänker. "Vad ligger bakom, varför skapar vi detta och hur ska vi göra?", fortsätter Torgny.

Det faktum att det rör sig om professionella bildkonstnärer och inte pedagoger gör projektet extra spännande och i Hörby kommun med omnejd är intresset stort och tongångarna positiva.

KulturResursen är ett pilotprojekt, men inget som kulturskolan hittat på och försökt sälja in till grundskolan. Projektet är snarare ett resultat i samarbetet med att kulturskolan i Hörby skall berika den offentliga skolan. Samarbetet är en lång process som bland annat utmynnat i KulturResursen och för Arbetsförmedlingens skull kommer en manual utformas för eventuella efterföljare i landet.

Torgny Hammarstrand är oerhört entusiastisk kring bildkonstnärernas intåg i för- och grundskolan:

– Möjligheterna är stora – begränsningen är bara fantasin.

Grund- och vidareutbildning
för ensembleledare
i musikskolor och
amatörorkestrar

Nivå 2: start januari 2000

Informationsfolder och
anmälningsblanketter rekvideras
från

DIS/Per Graneld
tel: 0703-49 21 64
e-post: pgraneld@algonet.se

SMM • R5AO • RUM • 50R

KulturResursen i Hörby är ett projekt som ska bilda modell för hela landet. Från vänster: Kulturskolans chef Torgny Hammarstrand, bildkonstnärerna Birgitta Hallström och Rut Bjarnadottir samt Barn- och Utbildningsnämndens ordförande Per-Erik Andersson. Foto: Gert Nilsson.

**Blåsare
handlar hos
MUSICA**

blåsexperten ab.

Sveriges m(b)esta uthyrare
på

BLÅSINSTRUMENT

Försäljning

Allt i tillbehör

Köpmangatan 5

572 30 OSKARSHAMN

Vi hör ! 0491-120 40

www.musica-blasexperten.se

Särskoleorkester till Lettland

På Öjersjö Storegårdsskolan i Partille finns Sveriges enda stråkorkester för barn i särskolan. Ramseband bildades 1996 och består av åtta barn och ungdomar mellan 12 och 17 år.

De har spelat i TV och givit många konserter i Göteborgsområdet, bland annat på Liseberg. Bandet har utvecklats enormt under sina tre år, både musikaliskt och socialt. Nu är det dags för den första turnén. I september är de inbjudna till Lettland. Vård för besöket är Baldones Musikskola, som tidigare i år besökte Partille.

I Baldone ligger en stor institution för handikappade barn. Där vill fiollära i Baldone starta ett eget Ramseband. Ramsebands lärare har hittills lyckats få ihop fyra fioler att ta med till den nya orkestern. Det behövs fler. Har du en fiol att skänka eller sälja billigt kan du höra av dig till Britt Nedestam tel/fax 031- 88 07 80, e-mail: britt.nedestam@telia.mail

Sveriges enda stråkorkester för barn i särskolan finns på Öjersjö Storegårdsskolan i Partille. Nu laddar barnen för turnén och besöket i Lettland.

...signerat Daniel Hellström/Jonas Andersson

Förra gången beskrev vi formatet MP3 för lagring av musik i datorer. Nu har turen kommit till några av dess konkurrenter.

Den stora nackdelen med MP3 att det inte finns några som helst spärar mot kopiering av musikfilerna. Detta är en av anledningarna till att MP3 har blivit så populärt på Internet. Nu försöker flera företag lansera nya format som inte ska gå att kopiera, däribland IBM och Sony men även Microsoft och deras Windows Media Technology 4.0, WMA (kallas även Windows Media Audio). Filer av denna typ har därför ändelsen WMA. Enligt Microsoft själva ska det nya formatet ge "CD-kvalitet" och bara ta hälften så stor plats som konkurrerande format. I och med den mindre storleken skall man kunna få bättre kvalitet i realtidsuppspelningar d.v.s. att man spelar upp låten direkt från nätet utan att först spara den på den egna datorn. WMA byggs numera in i Microsofts nyare operativsystem. Detta tillsammans kanske kan ge den nya standarden den fördel den behöver för att kunna konkurrera ut det väl-etablerade MP3. Den största skillnaden mellan MP3 och WMA är att det senare kan kopieringsskyddas. Med WMA kan man i förväg bestämma hur många gånger en fil ska kunna spelas samt att den bara kan spelas på en enda dator.

Ett annat format är Real Audio G2. Real Audio är ett av de äldsta formaten för komprimerat ljud. G2 skapades först för att skicka tal över Internet, men har sedan utvecklats till att även kunna innehålla musik och video.

Programmet som behövs för att spela upp Real Audio-filer heter Real Player och är i sin enklaste form gratis. Real Audio är ett format konstruerat för realtidsuppspelande ljud över internet.

Ytterligare ett format på marknaden är något som kallas VQF. Konstruktörerna bakom VQF lovar 35% mindre filer och dessutom bättre kvalitet. Som så ofta finns det tyvärr nackdelar och den främsta nackdelen med VQF är att en fil av denna typ kräver mer av datorn än en MP3-fil. Men man kan säga att om man kan spela upp en MP3-fil och samtidigt belasta datorn med andra uppgifter kommer man troligtvis att kunna spela upp en VQF-komprimerad låt utan problem. Formatet kräver inte bara mer processorkraft vid uppspelning utan även vid komprimering, vilket beror på att VQF-filerna packas effektivare än en MP3-fil.

Vilket format är då det bästa? Svaret beror på vad man är ute efter.

Är det högsta möjliga kvalitet och inte storleken som är det viktiga, är troligtvis en lågt komprimerad MP3-fil det bästa valet.

Är det istället litet utrymme som är det viktiga, för till exempel realtidsuppspelning, är Windows Media ett bra alternativ. VQF skulle man kunna säga landa någonstans mitt emellan.

NORRTÄLJE KOMMUN

BARN- OCH SKOLFÖRVALTNINGEN

Norrtälje kommun har drygt 52.000 invånare och utgör det natursköna Roslagen, en kulturbygd med närhet till Stockholm, Uppsala och Arlanda.

REKTOR FÖR MUSIKSKOLAN

Musikskolan omfattar för närvarande såväl musikskola som fritidsgård. Enheten är indelad i fyra geografiska distrikt och har fyrtioalet anställda med en budget om ca 9 mkr.

Du som skall leda enheten står inför den spännande utmaningen att utveckla verksamheten mot kulturskola och hitta former för det interna samarbetet med fritidsgården.

Som ledare vill vi att Du

- * ansvarar för att den pedagogiska verksamheten utvecklas
- * verkar för delaktighet och medansvar för all personal
- * verkar för att barns, ungdomars och föräldrars inflytande på verksamheten stärks
- * ingår i arbetslag med rektorer

Som ansvarig för Musikskolan vill vi att Du

- * är en tydlig och erfaren arbetsledare
- * har intresse för och erfarenhet av utvecklingsarbete
- * vidareutvecklar och fördjupar samarbetet med grundskolan och gymnasiet
- * utvecklar samarbetet med kommuns övriga musikliv

Tjänsten är en tillsvidareanställning med tillträde 2000-01-01. Upplysningar om tjänsten lämnas av förvaltningschef Arne Hedebark, tfn 0176-711 50.

Fackliga företrädare:

Kenneth Gustavsson, SACO-K, tfn 070-326 57 78, Ewa Wiklund-Jonsson, Skolledarförbundet, tfn 0176-714 00, Nils-Eric Nilsson, Lärarförbundet, tfn 0176-713 12, Margaretha Lundgren, Kommunal, tfn 0176-711 88.

Ansökningar med merithandlingar, referenser och löneanspråk sändes till: Barn- och skolförvaltningen, Box 803, 761 28 Norrtälje.

Ansökningshandlingar skall vara barn- och skolförvaltningen tillhanda senast den 24 september 1999.

jazz SPALTEN

Äntligen är jazzhøsten här med en massa spännande aktiviteter!

Sommaren har för all del varit bra ur jazzsynpunkt med många lyckade festivaler och fint utelivssamarbete. Ett stråländ exempel är Jazz- och Bluesfestivalen på Skeppsholmen i Stockholm som gjorde comeback efter flera års uppehåll.

Att den har saknats av många märktes inte minst på publikuppslutningen som var enorm. I princip fullt varje dag, vilket innebar tusentals lyssnare. Det digra programmet med bland annat Ray Charles, Chick Corea och Maynard Ferguson hjälpte naturligtvis till att fylla bänkraderna.

Ett annat evenemang, Jazzfinalen av Musik Direkt-tävlingen, gick av stapeln lördagen den 21 augusti på jazzklubb Fasching i Stockholm där nio unga jazzgrupper gjorde upp om titeln årets bästa jazzgrupp. Gemensamt för alla är att de deltagit i huvudtävlingen av Musik Direkt och sedan blivit uttagna till jazzfinalen. Mer om den tävlingen kan ni läsa i artikeln här bredvid. Anmälningarna till nästa års Musik Direkt görs under hösten och du kan vända dig till Länsmusikavdelningarna för information. Även nästa år ska vi ha en jazzfinal på Fasching med priser till bästa solist och kompositör. Troligen får bästa grupp åka till New York år 2001 så håll ögon och öron öppna så du inte missar anmälningstiden.

Under hösten kan du få höra mycket bra jazzmusik på den lokala jazzklubben då många gör ungdomssatsningar. Tag kontakt med klubbarna direkt eller ring mig för information. Tyvärr fick vi ställa in årets jazzkurs i Örnsköldsvik i augusti beroende på för få anmälningar. Vi hann inte fram med information i tid och nådde inte fram till rätt personer.

Under hösten och våren gör vi ett nytt försök att locka intresserade till en kanonkurs med bra lärare till ett överkomligt pris. Nog för denna gång. Vi hörs.

Fredrik Norén
0611-722 10

Fullsatt jazzfinal på Fasching

Lördagen den 21 augusti avgjordes på ett fullsatt Jazzklubb Fasching jazzfinalen av Rikskonserter stora Musik Direkt-tävling. Arrangör var Svenska JazzRiksförbundet i samarbete med Rikskonserter och nio ungdomsjazzgrupper deltog.

Jury bestod av representanter från ett flertal organisationer som sysslar med jazzmusik; Walter Brölund, SRK, Ulf Adåker, FSJ, Jerker Johansson, SJR, Jimmy Ludvigsson, Musik i Skåne samt Marie Henning, musikerrepresentant.

Den kompetenta juryn utsåg följande vinnare:

Bästa jazzgrupp: Trio Bódvar med vänner från Arvika i Värmland. Gruppen får representera Sverige i New Orleans i januari under en stor jazzkongress.

Bästa solist: Erik Berndalen från Trio Bódvar med vänner.

Bästa komposition: Martin Hall från gruppen Sammelstium, Ljungsåle i Bohuslän. Bägge dessa priser är kontantbelopp på 5000 kronor vardera skänkta av Laila och Charles Gavattins stiftelse för jazzmusik.

Turnépriset: Flight Fun från Kristianstad i Skåne. Gruppen ska under hösten vara förband åt en pro-

fessionell jazzgrupp vid en turné runt om i landet. Umeå Int. Jazzfestival: Första klass från Östersund i Jämtland. Gruppen har inbjudits av festivalen för två konserter 29-30 oktober.

Öbacka jazz- och bluesfestival: Them Quintet från Örebro. Gruppen har inbjudits av festivalen för en konsert 25 september.

Faschingpriset: Mattias Ström band från Stockholm. Gruppen får fritt inträde till valfri kväll på Jazzklubb Fasching. Klubben betalar.

Övriga sponsorer är Rica City Hotels och Jazzklubb Fasching. Målet är att denna jazzfinal ska bli årligen återkommande som en del av Musik Direkt-tävlingen.

Trio Bódvar med vänner från Arvika valdes till bästa jazzgrupp under finalen på Fasching i Stockholm. Dessutom fick gruppens sångare Erik Berndalen priset som bästa solist. Foto: Jan Levander.

Sundsvall är den lilla storstaden mitt i naturen! Här finns ett rikt kulturliv med teatrar, blomstrande musikliv och aktiva föreningar. I Kulturmagasinet mitt i staden finns museum och bibliotek och ständigt växande utställningar och evenemang. Nästan mitt i stan – och runt om i kommunen – finns också slalombackar och skidspår, sporthallar, fritidsgårdar, bad, idrottsanläggningar, strövstigar och fiskerivier. Besök Sundsvall och våra skolor på internet – <http://www.sundsvall.se>

Barn- och utbildningsförvaltningen söker Rektor för Sundsvalls Kulturskola

Barnkulturcentrum, kommunala musikskolan och kommunens bildskola har enligt beslut av Barn- och utbildningsnämnden från och med 1999-07-01 sammanförts till en gemensam organisation med namnet Sundsvalls Kulturskola.

Ditt uppdrag

Som rektor för Sundsvalls Kulturskola kommer Du att – direkt underställd förvaltningschefen – svara för pedagogisk ledning och utveckling, engagemang och samsyn kring Kulturskolans mål och verksamhet. Du förutsätts leda utvecklingen av kultur i våra skolor och i samverkan med övriga kulturaktörer i kommunen verka för en bred barnkulturverksamhet.

Dina kvalifikationer

Du har god pedagogisk erfarenhet av och är tydlig i Ditt ledarskap och har förmåga att inspirera Din omgivning. Du har erfarenhet av arbete med utvärdering och kvalitetsfrågor och utbildning/erfarenhet från verksamhet inom kulturområdet.

Omfattning

Tjänsten är tillsvidareanställning på heltid.

Upplysningar lämnas av

Förvaltningschef Nils Öberg, tel 060-19 14 74.

Facklig företrädare

Skolledarna, Paul Alsén, tel 060-19 25 11.
Läraryrket, Bijin Toghiani-Rizi, tel 060-19 24 96.

Välkommen med din ansökan om löneanspråk senast 1999-09-20.

SUNDSVALLS
KOMMUN

Barn- och utbildningskontoret, 851 85 Sundsvall

Det slår gnistor om tändsticksstadens kulturliv

- Av Carin Avertoft -

Första juli smälte länsteatern och länsmusiken i Jönköping samman. Ur detta formas Smålands Musik och Teater med gemensam organisation, produktion och lokaler.

-Kulturlivet är nytänt och nu bygger vi för 2000-talet, säger teaterchef Bernt Lindkvist.

Under samma tak samlas nu teaterföreställningar, symfoniorkestrar, musikcaféer, barn- och ungdomsproduktioner och musikteater. Formellt sett är musikteatern ett treårigt försök.

Alternativet till sammanslagningen hade varit minskad kultursatsning. Nu blir utbudet bredare både med små och stora produktioner. Länsmusiken har haft sin traditionella publik och teatern sin.

-Nu ska vi skapa något nytt locka ännu fler människor till kulturarrangemang, säger Bernt Lindkvist.

SOS FÖRST UT

Första gemensamma produktionen är dramamusikalen SOS. Den vänder sig i första hand till ungdomar. Temat är kulturkrockar mellan tonåringar från olika kulturer som blir förläskade.

Det är ingen Romeo och Julia-historia utan mer vad som händer när traditioner bekämpar varandra.

Inför premiären den 15 augusti hade man byggt upp en utomhusscen på Hovrättstorget

-Vi kommer att satsa på att ge föreställningar under kommande sommarperioder ute på bygdegårdar, stadscener och Folkets Park, säger Bernt Lindkvist. Att bredda kulturutbudet och nå ut till folk på ett nytt sätt är vår satsning inför 2000-talet.

FRAMTIDEN

För att få tips och uppslag till nya ideer och produktioner har man anställt en person som skall besöka vårdinrättningar. Sofia Alexandersson heter hon och målet med hennes verksamhet är att få fram uppsättningar ute i dessa miljöer

-Det är viktigt eftersom det är svårt att få patienter att uppsöka teaterscenerna, säger Bernt Lindkvist.

-Även skolorna skall besökas och där skall vi försöka få fram diskussioner.

Vi funderar på att börja med de sju dödssynderna som sedan skall leda till kommande föreställningar.

-Nästa produktion på den fasta scenen i höst blir Niklas Rådströms "Kvartett", avslutar Bernt Lindkvist.

Dåligt intresse bland musiklärarna?

- Av Nils-Gunnar Nilsson -

Få tyckte till om förslag till kursplan

Intresset för att påverka kursplan och betygskriterier för musikundervisningen i skolan tycks inte vara så stort. Det kan man konstatera sedan Skolverket haft förslaget till reviderad kursplan ute på internet för synpunkter. Totalt har cirka 10.000 besök gjorts på den aktuella hemsidan. Av dessa är det bara 10 som resulterat i synpunkter på just musikämnet.

- Vi har verkligen försökt engagera musiklärarna och visat på möjligheten att påverka, säger Stewe Gårdare, ansvarig ämnesexpert på Lärarhögskolan.

- Tydligt finns det en nyfikenhet, men hur stort är egentligen intresset?

Väntar man bara på bud ovanifrån?

Stewe Gårdare är bekymrad över passiviteten från lärarhåll när det gäller det nya planförslaget. Han menar att en lokal förankring är mycket viktig i sammanhanget och att musiklärarna borde utnyttja de möjligheter som finns.

-De verkliga lärarnas synpunkter är det som utvecklar kursplanen.

IT OCH FÖRSKNING

I den nationella kursplanen läggs ribban tämligen högt. Ambitionen har varit att ännu starkare lägga tyngdpunkten på elevernas musikutövande, d.v.s. musicerande och skapande. En tydligare koppling görs till samhällsutvecklingen när det gäller t.ex. IT och aktuell forskning.

Bland nytilkomna mål finns en fokusering på ansvar och samarbetsförmåga liksom på musikämnets beröringspunkter med andra kunskapsområden.

ANALYS I NIAN

Bland målen för elever som uppnår nionde skolåret tillkommer i det nya förslaget förmågan att reflektera kring och bedöma musicerande. Här tillkommer också ett mål om hörselvård.

I slutet av det nionde skolåret ska eleverna vidare behärska flerstämmig sång och improvisation. Det målet ligger i den gamla planen redan på femte skolåret.

Musiklyssnande är enligt förslaget inte längre något separat mål.

Lyssnandet är i stället totalintegrerat i ämnet.

NY BETYGSNIVÅ

En ny nivå för betygsättning har tillkommit. "Mycket väl godkänd" ska den elev få som bl.a. har fördjupade kunskaper på ett instrument eller i sång och som använder musiken som ett personligt uttrycksmedel i eget skapande och improvisation.

I planerna ges utrymme även för lokala arbetsplaner. Där kan t.ex. finnas inskrivet ett samarbete med den kommunala musikskolan. Förslaget till ny kursplan är nu överlämnad till Skolverket. Planen gäller från 1 juli år 2000.

"Kulturskolan ska vara en resurs i samhället"

- Av Nils-Gunnar Nilsson -

- unik musikalsatsning i Kramfors

Nyland är ett samhälle vid Ångermanälvens strand. Under skogsindustrins uppsving i början av 1900-talet var detta en knutpunkt och ett handelscentrum i Ådalen. Hit kommer Frida Meissner med planer på att uppföra en cinematograf och disponenten André tar på sig uppdraget att bygga de nya lokalerna.

Mitt i den klasskamp som förs mellan arbetarna och bolagsherrarna spirar kärleken mellan disponentens son och arbetardottern Anna, vars bror för arbetarnas talan gentemot disponenten.

Det låter som ett bra uppslag till en musikal, och det är precis vad det handlar om. "Där älv möter hav" är ett unikt kulturskoleprojekt som landar med sin premiär den 22 oktober på Kramfors Folkets Park. Musikalen är skriven av Hans Olov Furberg och Hans Garneij, båda lärare vid kulturskolan i Kramfors, och bakom projektet står kulturskolan i ett samarbete med Teater Västernorrland och Musik i Västernorrland.

ENGAGERAR PERSONALEN

Musikalsatsningen engagerar hela personalen på kulturskolan. I huvudrollerna finns inhyrda professionella skådespelare och

sångare men i övrigt handlar det om duktiga och entusiastiska amatörer på musikalområdet.

Sune Johansson är rektor för kulturskolan i Kramfors och han tycker att satsningen är värdefull på många sätt.

- Det är viktigt att kulturskolan utvecklas hela tiden, säger han, och för våra lärare är detta en utmärkt form av fortbildning.

- Satsningen kan vara ett första steg mot en musikalutbildning på gymnasienivå i Kramfors och visst är det ett kul arrangemang inför millennieskiftet.

EN SAMHÄLLSRESURS

En målsättning för Sune Johansson har under de sju åren hittills i Kramfors varit att förnya verksamheten i musik- och kulturskolan. Från att ha varit, enkelt uttryckt, en grundkurs i blockflöjt, så är Kulturskolan idag en resurs i samhället.

- Kreativitet är en oerhört viktig ingrediens inom vår verksamhet och den måste släppas fram. Den här musikalen är ett bra exempel på detta.

Planerna på en musikalutbildning i Kramfors har funnits i några år. En motsvarande utbildning på högskole- och Europainivå finns också på planeringsstadiet och det finns krafter som vill ha denna utbildning till Umeå.

- Den kombinationen vore rent geografiskt inte helt fel, säger Sune Johansson.

FLEXIBEL ARBETSTID

Det har varit lätt att engagera kulturskolans

Sune Johansson, rektor för kulturskolan i Kramfors och ekonomiansvarig för ett unikt musikalprojekt.

lärare i musikalprojektet. Fortbildningsdagarna under året har ägnats åt detta och massor av tid också lagts ner utanför skoltid. Det nya läraravtalet ger möjligheter till en betydligt större flexibilitet, när det gäller placering av arbetstid och arbete på helger.

- Under oktober handlar det t.ex. bara om två lediga dagar totalt, säger Sune.

Sune Johansson är ekonomiansvarig för musikalprojektet och han erkänner att det är lite av ett ekonomiskt äventyr. Totalt har man en budget på 600.000 kronor. Ska projektet landa ekonomiskt, så måste salongen i princip fyllas helt under de sex föreställningarna.

STORT FÖRHANDSINTRESSE

- Självklart finns det inga garantier, säger Sune. Men av förhandsintresset att döma, så finns i alla fall förutsättningarna.

Totalt finns 3.500 biljetter till försäljning. Redan innan biljetterna släpptes hade över 1.000 förhandsbokats. Tills vidare är inga extraföreställningar inbokade, men helt omöjligt är det inte om suget blir tillräckligt stort. Några tvivel om kvaliteten på musikalen finns inte hos den stolte kulturskolechefen, som själv agerar som nylandsbo och sjunger med i kören.

- Det blir otroligt bra, säger han. Vi hade höga förväntningar, men de har överträffats med råge.

I samband med premiären släpps också en CD med 10 av de 28 nyskrivna låtar som ingår i musikalen.

Musik-/kulturskola - en dynamisk verksamhet

Ett första seminarium i en serie kring lokala ideologier och strategiska beslut om musik- och kulturskolan.

I ett spännande skede av förändring inbjuder Svenska Kommunförbundet, i samarbete med SMoK, till ett seminarium kring aktuella frågor inom musik- och kulturskolorna.

Målgrupp: Berörda politiker och chefer

Tid: 25 november 1999, klockan 09.30-ca 16.00

Plats: Hotell Sheraton, Tegelbacken 6, Stockholm, tel 08-412 34 00

Avgift: Deltagaravgiften 1 100:- + moms. I avgiften ingår lunch och kaffe

Medverkande:

Ants Viirman, Svenska Kommunförbundet
Per Nilsson, Lärarhögskolan Stockholm
samt företrädare för Karlskoga, Luleå, Skellefteå och Örnsköldsviks kommuner.

Rekvirera program från Pia Bengtsson, Svenska Kommunförbundet, 08-772 41 00

ANMÄLAN

Insänds senast 1999-10-25 till

Svenska Kommunförbundet

Pia Bengtsson,

Kultur- och fritidssektionen, 118 82 STOCKHOLM

Fax 08-772 44 03

Välkommen!

I samarbete:

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET och SMoK

"Musikskolan viktigaste faktorn"

-Av Nils-Gunnar Nilsson -

- Jag blev själv överraskad över resultatet. Att tillväxten var så stor och hade pågått så länge. Det säger ekonomie doktor Kim Forss på ESO, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi. Han har på uppdrag av finansdepartementet utrett de svenska musikframgångarna internationellt och omvandlat detta i ekonomiska termer. Utredningen visar att tillväxten har ökat med 15 procent årligen sedan mitten av 1980-talet och att exportintäkterna nu uppgår till 3,3 miljarder kronor per år.

I en internationell jämförelse har Kim Fors dividerat royaltynkomsterna med respektive lands folkmängd.

- Här ligger Sverige överst på världstoppen, säger han, strax före Storbritannien och långt över USA.

MUSIKSKOLAN VIKTIGAST

Utredningen framhåller den kommunala musikskolan som en huvudanledning till de svenska exportframgångarna.

- Jag vågar påstå detta efter att bl.a. ha genomfört en enkätundersökning av hur många musikskoleelever som går vidare inom musiken och efter att ha intervjuat och läst uttalanden från totalt ett 100-tal artister, säger Kim Forss.

Många musikskoleelevers förebilder, blev Sveriges mest framgångsrika musikexportörer.

I intervjuvarna från artisterna kan man utläsa att den viktigaste faktorn för en satsning på musik är att föräldrarna musicerar. Som god tvåa kommer den kommunala musikskolan.

Sverige exporterar musik för 3,3 miljarder kronor

- Man kan också tydligt se hur tidpunkten för uppbyggnaden av den svenska musikskolan mycket väl sammanfaller med framgångarna för svensk musikexport.

OMVANDLING OCH MÅNGFOLD

En viktig anledning till exportframgångarna tillskrivs också strukturomvandlingen inom musikbranschen. Internationella bolag etablerar sig i Sverige och köper upp svenska bolag. Samtidigt sker en väldig profilering av svenska småbolag och ett mycket aktivt nyföretagande när det gäller t.ex. förlag, studios, skivbolag och CD-pressare.

- Mångfalden av intressentorganisationer är en annan kompletterande faktor, säger Forss. Här finns organisationer för så gott som alla musikaliska inriktningar och tillsammans bildar man ett nätverk för en effektiv resursfördelning.

- I andra länder är det inte alls lika vanligt.

KRÄSEN PUBLIK

Det finns enligt utredaren ytterligare en stark anledning

till framgångarna, nämligen en relativt kräs och engelskspråkigt orienterad publik.

- Företag blir starka när de har sofistikerade konsumenter på hemmaplan, säger Forss. Jämför med japanerna när det gäller kameror och, för att ta ett annat pressiskt exempel, Ericson inom mobiltelefoni.

Kim Forss tycker att debatten runt utredningsresultatet fått allt för tydliga politiska förtecken. De socialdemokratiska tidningarna har mycket tydligt poängterat den kommunala musikskolans betydelse, medan den borgerligt färgade pressen framhållit marknadens frihet och bristen på subventioner som huvudanledningar.

- Båda har en alltför begränsad inriktning, säger Forss. Det handlar om ett komplext samhällsfenomen med flera samverkande faktorer. Jag brukar jämföra med en enarmad bandit. Man måste få alla tre apelsinerna samtidigt för att få utdelning. Det räcker inte med en eller två.

FRAMGÅNGARNA FORTSÄTTER

En motsvarighet till den svenska kommunala musikskolan finns egentligen bara i Norge och Danmark. Där saknar man dock draghjälpen av de övriga faktorerna som gör Sverige till "världsmästare" i musikexport.

Kommer då de svenska musikframgångarna att fortsätta?

- Mycket talar för det, säger Forss. Även om den tekniska utvecklingen med t.ex. internethandel kan förändra förutsättningarna.

Som det största hotet i sammanhanget ser Kim Fors en fortsatt nedrustning av den kommunala musikskolan.

- Jag tror dock att de ansvariga börjar få upp ögonen för hur viktig den är, säger han.

Barn- och Ungdomsmusik i Mittnorden

Mittnordiska Kulturdagarna i Östersund
14 - 16 oktober

Föreläsningar, Workshops, Diskussioner, Musikinslag mm

Ur programmet: "Ungdomars ljudmiljöer" - Thor Bendixsen från Rikskonsertene i Norge. Workshop: "Musiklekskolan i Vasa" - Inger Söderman och Heli Kallio-Lamminen. "Vad sker inom musik- och kulturskolorna i Mittnorden?" - Rektorer från musik- och kulturskolor i de tre länderna. "Pinnocchio" genrep - en barnföreställning med Norrlands Musik- och Dansteater...och mycket mer!

www.mittnorden.net
Mittnordenkommittén

tel: 063 - 14 76 45
Jämtlands läns landsting

SEMINARIUM 26/11

"ATT TA SIG TON" - Musikskolan och musikindustrin

Vi får ta del av ESO:s rapport och ekon. dr. Kim Forss egna analys av orsakerna till Sveriges stora musikexportframgångar.

Vad har de Svenska musikskolorna betytt i detta sammanhang och på vilket sätt skulle morgondagens musik/kulturskolor kunna bidra till en fortsatt utveckling? Förhoppningsvis kommer också företrädare från närings- och handelsdepartementet att ge sin bild av den Svenska musikexporten. Seminariet hålls i konsertsalen i Rikskonserters hus på Nybrokajen 11, Stockholm. Inbjudan kommer att skickas ut till musik/kulturskolorna när alla detaljer är klara. Program kan rekvireras från Dag Kraft, SMoK, 0175-686 50, fax 0175-686 54.

Hon lever för

UNGİKÖR

-Av Ulf Eklund-

Sätt dig ner en stund och prata om barn- och ungdomskörer med Bodil Helldén.

Då får du ett snabbt bevis på hennes engagemang. Det nästan brinner om henne.

Hon är som gjord för att vara ordförande i Sveriges Barn- och ungdomskörförbund, UNGIKÖR.

Bodil Helldéns hjärta slår för Sveriges barn- och ungdomskörer.
Foto: Ulf Eklund.

UNGİKÖR har snart 20 år på nacken och är en politiskt och religiöst obunden sammanslutning av barn- och ungdomskörer som verkar för att främja barn och ungdomars musikaliska, demokratiska, sociala och allmänskulturella utveckling.

En riksomfattande organisation som främst finansieras av statliga bidrag från Ungdomsstyrelsen men får även sponsorpengar från FöreningsSparbankens körprojekt "Toner för miljoner".

UNGİKÖR arbetar genom sex distrikt, har i dag cirka 5000 medlemmar och med Bodil Helldén, musikkörare och körledare från Stenungsund, som ordförande. Hon tog över klubban efter Anne Johansson för två år sedan.

– Ordförandeskapet i UNGIKÖR kräver mycket tid, men är en mycket stimulerande uppgift, berättar Bodil som när vi stämmer möte just är i färd med att planlägga Sjungikörfestivalen i maj nästa år.

HOPPAS PÅ EN HALVTIDSTJÄNST

Hon får några slantar av styrelsen, men uppdraget är nästan på ideell basis. – Drömmen är att jag i framtiden ska kunna jobba halvtid med UNGIKÖR. Det skulle vara än mer stimulerande.

I sitt uppdrag är hon engagerad året runt och med ett ordinarie arbete vid sidan om är det lätt att förstå att Bodil inte har mycket till fritid. Men barnen är utflugna och maken, i musikkretsar välkände Daniel Helldén, gick bort förra hösten så nu trivs hon med en fullproppad almanacka.

– Ja, just nu passar det mig bra. Men jag måste nog lära mig att delegera och passa på att inte göra mig outhärlig.

Hennes främsta uppgift är att bidra till utvecklingen av verksamheten inom svenska barn- och ungdomskörer. I det arbetet sneglar hon med jämna mellanrum mot idrotten.

BEREDS PLATS FÖR ALLA

– Det finns en hel del att ta efter idrottsrörelsen, men den har även saker som vi inte vill ha. Exempelvis utslagningen och att det tävlas vid varje evenemang. Det är inget vi eftersträvar. Men i dag är det inte tillräckligt tufft att sjunga i kör och det måste vi på något sätt ändra på.

Det viktigaste enligt Bodil är att alla som vill sjunga bereds en möjlighet och att de finns utrymme att satsa extra på de med speciella färdigheter. Hon vet vad det betyder för hon är uppvuxen i Danmark, körfestivalernas förlovade land, och arbetet med UNGIKÖR domineras just nu av planerna för vårens Sjungikörfestival. Ett arrangemang som ska innehålla konserter, tävlingar, verkstäder, sång på stan och massor av andra aktiviteter.

– Sjungikörfestivalen vänder sig till både barn- och ungdomskörer upp till 18 år. Vi kommer att skicka ut anmälningsblanketter till alla UNGIKÖRmedlemmar under hösten.

Noterbart är att UNGIKÖR varje år delar ut ett stipendium på 20 000 kronor till personer som har arbetat konstnärligt, pedagogiskt, administrativt, debatt- eller idémässigt för att främja barn och ungdomskörsången.

1994 gick priset till Bodil och Daniel Helldén...

Rapport från Runar:

Givakt/Lediga!

Bästa kollegor i Kommunala Musikskolevärlden: Trevligt för mej att åter få skriva några rader till er från min bänk nummer 264 i riksdagen.

Vi förra tillfället utropade jag givakt. Nu är det dags för lediga tycker jag så här snart efter sommarlovet.

Med fräscha öron har ni nu åter samlat era elever med hopp om ett nytt läsår med fina harmonier. Nu svider det i musiktarmen och jag känner längtan till att få närvara vid planeringsdagen med mina kollegor i Årjängs kommunala musikskola. Tänk om ni också under detta år kunde få frid från dessa kommunalpolitiker som alltid ropar på neddragning eller rent av nedläggning så fort kassan tryter.

Med glädje kan jag berätta att i Årjäng, där drar men inte ner, aldrig hotar man heller med neddragningar. Min kollega Dan Kihlström (kd) och jag gjorde ett inlägg i debatten i Kils kommun. Genom att tillsammans med några lärare och elever starta ett band som i samklang med föräldrar och andra intresserade manifesterade sången "Om du börjar att gnola en visa ska du se att du snart får en vän".

Detta budskap tillsammans med våra berättelser om musikskolans betydelse för oss själva så tror jag att vi lindrade musikskolans neddragningshot. Heder är Mikael Holmberg i Kil som inte ger upp. Kämpa mina vänner! Ert fina arbete är värt kamp när därar talar.

I mitt arbete i försvarsutskottet så är jag fadder för militärmusiken. Vid ett flertal tillfällen har jag kunnat följa deras intensiva musicerande både som marschmusiker till fots, samt på hästryggen. Samtal har jag haft med högste musikchefen Grafström. Vi har talat om musikskolornas stora betydelse för rekryteringen till orkestrarna inom försvaret. Ett samtal har också initierats mellan SMOk:s ordförande Per Sjöberg och Överste Grafström för ett utvidgat samarbete.

Nu är det dags för motionsskrivande för oss i riksdagen. Jag återkommer med motionen angående införandet av ordet musik/kulturskolan i läroplanen. Ett eventuellt omnämnande om pengar i kommunpåsen till kultur vore också önskvärt.

När detta skrivs är jag på väg till Malmö/Ronneby och vidare till Kalmar på besök hos olika anläggningar inom försvaret, bland annat musikkåren. Jag försöker också att få kontakt med musikskolorna om tid ges. Ett besök i USA och Pentagon väntar i början av september och senare ska vi besöka Bosnien för att se vår internationella insats på plats.

Vilka önskar svenska soldater få till sig för rekreation när de är ute i krisområden? Jo, våra musik och teatermänningar är alltid välkomna! Landets ekonomi är på uppgång. Bra, eller hur? Tänk på att en stor exportprodukt är musik. Det är ännu en anledning att känna tillfredsställelse för er som jobbar med denna viktiga utbildning. Landets musikkedare måste ges stöd och möjligheter till utvecklingsarbete, både av sina arbetsgivare men också få stor förståelse från sina medarbetare. En rektor för musikskolan som trivs ger alltid en bra arbetsplats för alla. En chef som hela tiden känner sig stressad fungerar inte bra.

Till sist: Ni är alla välkomna till mig i riksdagen på besök. Ge mej gärna uppslag till fler motioner eller interpellationer om något tränger på som ni musikvänner vill ha framfört till maktens kvinnor och män. Tack för ordet igen och gott nytt läsår önskar er musikvän i riksdagen som nu ska starta med körövningar med en kör som samlar folket över alla partigränser.

Musiken förenar även i parlamentet.

RUNAR PATRIKSSON

Riksdagsledamot (fp)

08 - 786 44 86

Musiklärarutbildningen har varit flitigt debatterad under en tid och på vissa håll anses den svenska undervisningen ifrånsprungen av andra länders. Institutionerna sägs inte använda kunskaperna på ett effektivt sätt.

Är den svenska musiklärarutbildningen förlegad?

Ulf Dalnäs,
Studierektor
Musikhögskolan
Göteborg.

– Den gamla musiklärarlinjen som vi har är förlegad, men sedan ett år tillbaka har vi en ny som är kursbaserad. Det innebär att studenterna profilerar sig själva och kan skraddarsy sin egen examen. Den är mycket mer flexibel än den gamla, trånga musiklärarexamen och det krävs en förändring då arbetssituationen i dag är annorlunda.

Sverker Svensson,
Utbildningschef
Musikhögskolan Malmö:
– Min absoluta mening är att svensk musiklärarutbildning har hög kvalitet. Den är intressant för övriga europeiska länder som studerar hur vi bygger svensk musiklärarutbildning. Speciellt i det avseendet att vi försöker ligga så nära fältets behov som möjligt – kopplingen till musik- och kulturskola, gymnasieskola och grundskola. Därför är de musiklärare som vi utbildar väl förberedda för den verklighet de kommer ut i. Men ibland kan det vara bra med en sorts tröghet – man behöver inte hoppa på alla nya områden.

– Min absoluta mening är att svensk musiklärarutbildning har hög kvalitet. Den är intressant för övriga europeiska länder som studerar hur vi bygger svensk musiklärarutbildning. Speciellt i det avseendet att vi försöker ligga så nära fältets behov som möjligt – kopplingen till musik- och kulturskola, gymnasieskola och grundskola. Därför är de musiklärare som vi utbildar väl förberedda för den verklighet de kommer ut i. Men ibland kan det vara bra med en sorts tröghet – man behöver inte hoppa på alla nya områden.

Cathja Carlsson, Rektor
Musikhögskolan Ingesund:
– Samtliga musikhögskolor i Sverige är i ett förändringsarbete, ett nytt läraravtal är på gång, studenterna har större valfrihet att skapa sin egen utbildning, gränsen mellan gamla I/E och GG-utbildningen börjar suddas ut. Det pågår en ständig diskussion om syftet med utbildningen, det forskas kring musikpedagogiska frågor, vi ser en annan samhällsstruktur växa fram. Jag tycker inte vi är ifrånsprungna, istället mitt i och på vissa områden även före precis som det ska vara.

sin egen utbildning, gränsen mellan gamla I/E och GG-utbildningen börjar suddas ut. Det pågår en ständig diskussion om syftet med utbildningen, det forskas kring musikpedagogiska frågor, vi ser en annan samhällsstruktur växa fram. Jag tycker inte vi är ifrånsprungna, istället mitt i och på vissa områden även före precis som det ska vara.

Musikförläggarna startar klubb på Nalen

Första tisdagen i varje månad blir det demo-klubb på Alcazar, som är en av lokalerna på Nalen. Klubben är avsedd för att skapa ytterligare möjligheter för unga ofta osignade band att få tillfälle att möta sin publik och branschfolk.

Olagliga "siter" ska stängas

Den som, utan att skaffa tillstånd för publicering, lägger ut noter och texter till skyddade musikaliska verk riskerar att bli uppmärksam av Svenska Musikförläggareföreningen att omgående ta bort materialet från sin hemsida. I allvarligare fall riskerar den som utan tillstånd lägger ut skyddade verk rättsliga åtgärder mot det upphovsrättsintrång som begåtts.

Skivbolag satsar på nätmusik

Punkbolaget Epitaph erbjuder hela sin låtkatalog till försäljning på Internet i den största nätmusiksatsningen någonsin. I samarbete med Internetföretaget Emusic (tidigare GoodNoise) ska Epitaph lägga ut låtar och album kontinuerligt, tills hela låtkatalogen finns att köpa på nätet. Musiken erbjuds i det omtvistade ljudformatet MP3.

Ny chef för Arkitekturmuseet

Regeringen har utsett arkitekt SAR Bitte Nygren till chef för Arkitekturmuseet i Stockholm. Bitte Nygren är född och uppvuxen i Jämtland och utbildades till arkitekt vid Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg mellan åren 1981 och 1985.

Hennes studier fortsatte vid Konstakademien i Köpenhamn och vid Högskolan för Design och Konstantverk i Göteborg där hon tog en Masterexamen i grafisk design 1994. Bitte Nygren har varit verksam som praktiserande arkitekt, lärare och forskare och är sedan 1996 VD för Form/Design Center i Malmö. Hon tillträder tjänsten som chef för Arkitekturmuseet den 1 oktober.

Thorgren statssekreterare på Kulturdepartementet

Regeringen har utsett Gunilla Thorgren till statssekreterare på Kulturdepartementet. Gunilla Thorgren har varit politiskt sakkunnig på Kulturdepartementet sedan 1996 och hade innan dess samma befattning på Civildepartementet från 1994. Hon har bland annat varit redaktör för kulturtidskriften Ordets makt och pockettidningen R.

Skolministern stöder arbete med värdegrunden

Regeringen har på skolminister Ingegerd Wärnerssons initiativ beslutat stödja Elevorganisationen i Sverige och SVEA - Sveriges elevråd med 150 000 kronor i deras arbete med värdegrundsfrågor. Utbildningsdepartementets värdegrundsprojekt fokuserar på barn och ungdomar. Det ska enligt riktlinjerna stödja den verksamhet som Elevorganisationen och SVEA organiserar och genomför med inriktning mot demokrati och elevinflytande.

– Det är viktigt att värdegrundsarbetet bedrivs underifrån. Att eleverna involveras i arbetet och att man utgår från elevernas vardag, säger Ingegerd Wärnersson.

Elevorganisationen och SVEA arbetar aktivt med värdegrundsfrågor och får med dagens beslut stöd till detta arbete. De ska redovisa sin verksamhet till Värdegrundsprojektet, som i sin tur tar till vara organisationernas erfarenheter för sitt vidare arbete. Elevorganisationen ska dessutom göra en undersökning över hur värdegrundsarbetet bedrivs i skolorna ur ett elevperspektiv.

Även Dan Wolgers tolkar Absolut Vodka

Den svenske konstnären Dan Wolgers sällar sig till raden av konstnärer som tolkat Absolut Vodka-flaskan. Den förste var Andy Warhol som för 14 år sedan såg flaskan och blev så förtjust att han målade en tavla av den.

I den senaste reklamkampanjen Absolut Originals får europeiska konstnärer tolka flaskan. Sedan publiceras konstverket i en annons i Time Magazine tillsammans med en intervju med konstnären.

Dan Wolgers tolkning kan ses i ett av augustinumren. Den visar en torkstallning med en flaska som hänger upp och ner. Dan Wolgers har varit professor på Konsthögskolan och gjort sig känd bland annat genom att stjäla parkbänkar från Liljevalchs konsthall.

Handbok med uppmaning om rökigt slut

Lagom till millennieskiftet kommer boken som förordar en rökig nyårsnatt. "Cigarrernas värld beskriver cigarrens historia och ger instruktion om hur rökverken ska använtas på bästa sätt. Krögaren Erik Wiedegård bjuder på en specialkomponerad middag som ska bygga upp stämning och smälökar fram till avslutningscigarren.

I boken får vi också träffa kända och okända cigarrrökare, som operasångerskan Kjerstin Dellert och biskop Martin Lind. Boken är skriven av radiojournalisterna Leif Eriksson-Sjöberg och Erik Lindfelt. Bilderna är tagna av Elistabeth Ohlson, bland annat känd för utställningen Ecce Homo.

Lo-Johanssons Kungsgata upp på scenen

Ivar Lo-Johanssons roman Kungsgatan, en av 30-talets mest vågade böcker, sätts upp på Orienteatern i Stockholm i höst. För dramatisering och regi svarar Lennart Hjulström. Inför repetitionsstarten skrev han: "Jag minns min tonårstid och boken som handlade om horor och gonorré och hur man ska hitta meningen med livet". Repetitionen är nu i full gång och i rollerna syns bland andra Sven Wolter, Gunilla Nyroos, Anna Björk och Robert Fransson.

The Voice hyllas av svenska artister

Minnet av The Voice – Frank Sinatra – hyllas av svenska artister på tre scener i början av november. I Stockholm, Göteborg och Malmö kan publiken höra Sinatras evergreens framförda av bland andra Tommy Körberg, Anne-Lie Rydén och Niklas Andersson.

Pressfotografers bilder på Riksställningar

17 av världens främsta pressfotografer fick av konstnären Alfredo Jaar i uppgift att välja två bilder var, en som representerar Inferno och en som representerar Paradiso. Bilderna visas med start i höst i Riksställningars vandringsutställning i samarbete med Bildmuseet.

www.willstedt.se

DEKALER

Tel: 0300 71800
Fax: 0300 71900
info@willstedt.se

WILLSTEDT TRADING AB

KUNSTSKOLAN
MIRANDA

Porträttet

– Av Ulf Eklund –

Vem är Lars, Bengt, Roland Johansson?
Inte en aning, eller hur?
Men säger vi Joe Labero blir gensevaret ett annat.
Möt livsnjutaren, världsstjärnan och illusionisten.

Namn: Joe Labero.
Ålder: 36.
Familj: Gift med Louise. "Vi får se om det blir några barn".
Bor: I en stor våning i centrala Göteborg.
Yrke: Illusionist och magiker.
Tjänar: En bra slant. Det blir en hel del över att placera.
Kör: Mercedes 320 -98.
Läser: Det blir facklitteratur och biografier. Typ Ingvar Camprad och Percy Barnevik.
Lyssnar på: Radion står ofta på.
Ser på TV: Sällan. Det blir mest video.
Gråter: Nästan aldrig.
Älskar: Sitt yrke.
Hatar: Oärlighet.
Håller tummarna för: Att få in en fot i Las Vegas.

Foto:
Katarina Christ

Magiske mästaren

Hej Joe, hur mår du?

– Tackar som frågar. Jag mår bara bra – det finns ingen anledning att klaga.

Hur sin din arbetsdag ut för tillfället? Är det "Illusions" på Rondo i Göteborg som gäller för hela slanten?

– Nja, visst tar showen tid, men det är även full fart med kommande projekt. Jag planerar för nästa års verksamhet och hinner även göra ett och annat företagsgig.

Showen påbörjar sin tredje säsong och allt tyder på att den blir århundradets största i Göteborg med över 200 000 åskådare totalt. Det är betydligt mer än vad exempelvis Galenskaparna och After Shave någonsin lyckats med. Är du överraskad över det enorma gensevaret?

– Man tror ju alltid på sin grej när man satsar så mycket som vi gör, men det är klart att det alltid är upp till publiken om det ska gå hem eller inte. Det är självklart jätteroligt att det blir ett så enormt stort bifall.

Bakom dina produktioner måste det ligga massor av hård och målmedveten träning. Hur får du tiden att räkna till?

– Jag har framförallt mycket duktiga medarbetare och vi har ett schema som fungerar. Alla sköter sitt på ett bra sätt och då fungerar det.

Hur laddar du om för att kunna ge järnet vid varje föreställning?

– Jag försöker äta rätt och på fasta tidpunkter. Det är viktigt att tänka på vad man stoppar i sig för under en föreställning bränner jag en hel del kalorier.

"Illusions" hade premiär i Australien för drygt två år sedan. Hur länge kommer ni fortsätta med den showen?

– Vi slutar i Göteborg den 18 december, men det innebär inte att "Illusions" dör ut. Jag tar med mig konceptet vidare på andra håll i världen och ser det som ett projekt i fem-sex år. Det finns ingen anledning att ändra på en grej som fungerar bra.

Du har nästan hela världen som arbetsfält. Var trivs du bäst att uppträda?

– Alla ställen har sin charm, men Australien var väldigt spännande på alla sätt. Det är ett land jag

gärna återvänder till med mina föreställningar.

Du har tilldelats den internationella utmärkelsen "The Merlin Award" och även prisats av din hemkommun Alvesta. Vilket pris uppskattar du mest?

– Allvarligt talat är det svårt att jämföra. Det är jätteroligt att branschen uppskattar det jag gör, att få åka till New York och ta emot priset av presidenten. Samtidigt är det trevligt att Alvesta visar sin uppskattning – jag har ju mina rötter där.

Hur viktig är musiken i dina uppsättningar?

– Den är otroligt viktig. Musiken skapar stämningen, den suggestiva effekten och där lägger jag ner mycket tid. Det är musiken som präglar hela framträdandet.

Vilket förhållande har du till landets musik- och kulturskolor?

– Jag har svårt att svara på den frågan för jag har aldrig haft någon personlig kontakt med musikskolan. Jag minns från skoltiden att jag inte gillade att spela blockflöjt. Det blev ett slags tvång på något vis.

Tycker du att de kommunala musik- och kulturskolorna har en viktig funktion?

– Ja, självklart. Många duktiga musiker och andra kreatörer har ju börjat där. Det flesta vet ju att starten är viktig och hur betydelsefull den första kontakten är.

Vem har betytt mest för dig i arbetet med att bli en framstående illusionist?

– När jag får den frågan nämner jag två personer. Gentleman Jack, dansk fiktiv och stor personlighet, påverkade mig mycket. Han tog sig tid när jag kom som liten grabb från Alvesta till Malmö. Carlo Tornado fanns också i Malmö på den tiden och betydde också en hel del för min utveckling.

Blir du aldrig trött på att vara illusionist?

– I alla arbeten finns det upp- och nedgångar, men jag känner fortfarande en stor glädje och får en kick vid alla uppträdanden. Jag känner mig privilegerad och det här har blivit en stor del av mitt liv.

Om Joe Labero inte blivit illusionist vad hade han gjort då?

– Det hade nog blivit någon form av försäljning. Jag arbetar ju i dag med att förstärka ett varumär-

ke så något i den stilen hade det blivit.

Kommer du någonsin att bli en vanlig knegare med 8-17-jobb?

– Knappast, jag kan inte tänka mig det för jag har arbetat fritt i så många år nu. 16 år som professionell och det har präglat mig väldigt mycket.

Jag läste i en tidning att "Joe Labero kommer att bli världsberömd". Är du inte redan det eller är det Las Vegas som saknas?

– Det får man tolka hur man vill och det var nog bara ett citat från någon journalist. Men jag försöker utveckla mig hela tiden och att ta showen till Las Vegas har alltid varit ett supermål. Det är viktigt att ha ett mål högt uppe på toppen.

I din organisation finns närmare 100 personer på lönelistan. Känner du dig som en företagsledare?

– Ja, på sätt och vis. Jag känner naturligtvis ett visst ansvar och en skyldighet eftersom det är så många som jobbar med det här. Det blir inte så mycket daglig kontakt med alla inne på kontoret, men visst känner jag mig som chef i vissa sammanhang.

Finns det någon, bortsett från dina närmaste medarbetare, som du berättar hemligheten bakom din magi för?

– Jag försöker hålla det hemligt så långt det bara går. Det är ju en konst där jag är illusionist; showman, magiker och underhållare trots att många tror att det är övernaturligt. De som inte behöver veta hur jag gör har inte heller någon anledning att få reda på det.

Enligt statistiken är du en turistmagnet som slår rekord genom att dra in 150 miljoner kronor till Göteborg. Det tolkar jag som ytterligare ett tydligt bevis på att upplevelseindustrin får allt större betydelse. Håller du med om det?

– Det kan jag verkligen skriva under på. Upplevelseindustrin är på väg så det stänker om det. Exempelvis de stora casinogubbarna i Las Vegas säger: "vi säljer inte casino – vi säljer upplevelser". Upplevelseindustrin tillhör framtiden, det är jag övertygad om.